

”Att skapa inköpsorganisationer i världsklass”

Anförande av Konkurrensverkets generaldirektör Dan Sjöblom den 3 juli 2014 vid seminarium i Visby.

Det talade ordet gäller

Det är extra roligt att få stå här just idag och prata om uppdrag och strategi för inköpsorganisationer, och hur vi från Konkurrensverket ska ge stöd åt upphandlare och leverantörer. I tisdags avslutades nämligen första delen i bildandet av det samlade upphandlingsstödet i och med att vi då hälsade Miljöstyrningsrådets upphandlingsstödjade verksamhet välkommen in i Konkurrensverkets organisation.

I och med att Miljöstyrningsrådets verksamhet nu finns hos oss har vi en ny organisation på plats som spänner över hela vårt nya, breddade uppdrag.

Jag ska här berätta lite om det samlade upphandlingsstödet uppdrag, prioriteringar och framtid, och vilka nya möjligheter till stöd genom hela inköpsprocessen ni som är här kan förvänta er, liksom alla våra intressenter.

Det har hänt en hel del de senaste månaderna när det gäller Konkurrensverket och ett samlat statligt upphandlingsstöd.

Den 1 januari i år fick vi över uppgifter från Vinnova som rör stödfunktioner i samband med innovationsupphandlingar, som ju är ett av våra nya och prioriterade områden. För kort tid sedan träffade vi och Vinnova en överenskommelse om samarbete om innovationsupphandling. Avsikten är att upphandlande myndigheter lättare ska kunna få stöd och vägledning av hög kvalitet när de vill göra upphandlingar till stöd för olika typer av verksamhetsutveckling.

Samarbetet med Vinnova innebär ett erbjudande till upphandlande myndigheter och till företag. Nu skapar vi tillsammans förutsättningar för upphandlande myndigheter att få bättre stöd under hela anskaffningsprocessen, från behovsinventering via Vinnovas bidrag till innovativa lösningar till vägledning kring utformning av förfrågningsunderlag, avtalsförvaltning och uppföljning och utvärdering inför nästa avtalsperiod.

Sedan den 1 mars fick vi in det upphandlingsstöd som fanns vid Kammarkollegiet i organisationen. Många av de medarbetare som följde med i övergången ingår idag i den enhet som kommer att ha det primära uppdraget att proaktivt stödja upphandlande myndigheter och leverantörer. Detta är den största enheten på myndighetens stödavdelning.

Förutom vägledningar av den typ som tagits fram hos Kammarkollegiet kommer vi att arbeta brett med många sorters stödinsatser såsom helpdesk, nyhetsbrev, nätverksmöten, seminarier och interaktiva stödfunktioner.

Som många av er vet har vi under våren genomfört en "nollmätning" för att våra intressenter själva ska kunna uttrycka vilka stödinsatser de värderar högst. Tack till alla som bidragit till att vi nu har ett bra underlag för våra prioriteringar. Jag tycker det är ett bra sätt att löpande utvärdera våra prioriteringar och målgruppernas behov, så det kommer med stor sannolikhet flera mätningar av samma typ, kanske årligen.

Och nu, sedan den 1 juli, har alltså Miljöstyrningsrådets upphandlingsstödjande uppgifter kommit till Konkurrensverket. När vi har ambitionen att vara ett upphandlingsstöd i världsklass så är det i min värld naturligt att också ha med hållbarhetsaspekterna i det arbetet. Detta är också ett mycket högt prioriterat arbete för myndigheten och de kriterier som Miljöstyrningsrådet har tagit fram för att hjälpa inköpare att ställa miljökrav vid upphandlingar kommer att finnas kvar, och de kommer att utvecklas.

Det breddade ansvaret som Konkurrensverket har fått har satt avtryck i hela organisationen. Sedan 1 januari har myndigheten för första gången i dess historia helt separata avdelningar för å ena sidan allt tillsynsarbete av konkurrenslagen och upphandlingslagarna, och å den andra sidan all stödjande verksamheten riktad till offentliga inköpare och leverantörer, men även myndighetens generella utredningsverksamhet ingår i denna del. Den nya organisationen svarar bättre mot våra nya och bredare uppdrag.

Att arbeta med både stöd och tillsyn inom samma myndighet ökar effektiviteten och rättsäkerheten och ger bättre och mer enhetligt stöd och vägledning. Jag ser för min del ingen motsättning i Konkurrensverkets uppdrag att ansvara för både stöd och tillsyn. Tvärtom. Tillsyn kan vara ett mycket tydligt stöd för den upphandlare som inte har beslutsfattarnas öra inom en förvaltning. Ett effektivt

och tydligt stöd som målgrupperna tar till sig kan å andra sidan bidra till färre tillsynsärenden.

Vi har inrättat en ny kommunikationsavdelning på Konkurrensverket. Kommunikation är grundläggande när vi ska sprida kunskap och organisation till inköpare och leverantörer. Ytterligare ett område med hög prioritet är att bygga upp en helt ny webbplats som täcker in myndighetens hela, breddade uppdrag och som bättre ska svara upp mot de behov som våra olika intressenter har.

En förstärkning av vår tips- och frågefunktion har genomförts. Varje år får vi tusentals frågor via e-post, telefon och brev. Detta är den första linjen som möter dem som söker stöd och vägledning. Vi har ambitionen att alla som vänder sig till oss med ett problem som rör upphandling eller konkurrens ska få ett snabbt och kompetent besked som hjälper dem i sin verksamhet.

Konkurrensverket har i regeringens vårbudget utlovats utökade resurser från och med nästa år. Vi kommer att få ett resurstillskott på 35 miljoner kronor om året, och avsikten är att det ska gå till att förstärka den upphandlingsstödjande verksamheten. Vi förbereder oss nu för att ytterligare stärka organisationen. Vi är mitt i en period där det samlade upphandlingsstödet tar form och vi expanderar både avseende personal och i våra lokaler. Om du känner att du har erfarenheter att bidra med är det just nu ett utmärkt tillfälle att söka sig till Konkurrensverket!

De miljökriterier som Miljöstyrningsrådet arbetat med kommer att finnas kvar och de kommer att utvecklas. Inom ramarna för de grundläggande principerna om framför allt likabehandling och öppenhet finns det möjlighet för inköpare att ställa till exempel miljökrav som går längre än den EU-harmoniserade lagstiftningen. Upphandlande myndigheter har stor frihet att välja vad de ska köpa – men inte från vem.

Många vill använda offentlig upphandling som ett strategiskt verktyg för en hållbar samhällsutveckling. I sak har jag ingen synpunkt på det, men jag tror att det samlade upphandlingsstödet har en viktig roll att bistå med underlag för att tydliggöra de rättsliga och ekonomiska ramarna, men även exempel på hur man kan jobba med uppföljning för att säkra sina satsningar.

I samband med halvårsskiftet fick vi en justering av lagen som innebär att gränserna för direktupphandling höjs. För varor och tjänster gäller till exempel en höjd gräns från cirka 271 000 kronor till cirka 505 000 kronor. I samband med detta införs också krav på dokumentation för upphandlingar över 100 000 kronor. Detta är ett gyllene tillfälle för upphandlande myndigheter och enheter att se över hela sin uppföljning och dokumentation. Jag vill starkt rekommendera att man vidtar åtgärder för att se till att man har koll på och bra dokumentation avseende alla sina inköp. På vår webbplats finns dokumentation och vägledning om de nya reglerna.

En prioriteringspolicy för stödverksamheten inom Konkurrensverket har lagts fast. Fyra faktorer ska vara vägledande när vi arbetar med stödjande och vägledande arbete:

- Kunskapsbehovet eller problemets omfattning, och om det råder oklarhet vid rättstillämpning.
- Problemets art och omfattning och förutsättningarna för genomslag.
- Att insatsen är ändamålsenlig och leder till nytta.
- Om någon annan myndighet eller aktör är bättre lämpad att agera.

Det forskningsråd som är knutet till Konkurrensverket har förstärkts med två nya ledamöter som ska komplettera rådet med upphandlingsstödjande inriktning. De är professor Annik Magerholm Fet som är verksam vid Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse, som är knutet till universitetet i Trondheim, och biträdande universitetslektor Carl Dalhammar som är verksam vid International Institute for Industrial Environmental Economics (IIIEE) vid Lunds universitet.

Konkurrensverket har fått ett särskilt regeringsuppdrag att erbjuda utbildning i upphandling av äldreomsorg. Vi erbjuder nu kommuner och landsting att ta del av denna utbildning som kommer att ske på olika håll runt om i landet. Syftet är att ytterligare stärka kompetensen hos de som upphandlar tjänster inom vård och omsorg. Vi har också regeringsuppdrag inom områdena boenden, energi, mat och giftfri vardag. Vi har även blivit en så kallad miljömålsmyndighet.

Som ni hör är det mycket på gång hos Konkurrensverket och den upphandlingsstödjande verksamheten. Jag hoppas att alla de tusentals personer som dagligen arbetar med att omsätta våra skattepengar i vägar, äldreomsorg, undervisning, it-konsulter och annat som behövs för att tillgodose medborgarnas behov ska känna att de med förtroende kan vända sig till oss för stöd och vägledning.

Jag vill att beslutsfattare i kommuner och på myndigheter tar ett större ansvar när det gäller hur de organiserar sina inköp av varor och tjänster och för hur förvaltningens arbete med kravställande, uppföljning och utvärdering bedrivs. Jag vill att de som ansvarar för förvaltningarnas inköp deltar i förvaltningens strategiska diskussioner.

Min ambition är att Konkurrensverkets samlade upphandlingsstöd ska bidra till att fler beslutsfattare väljer att utveckla sina organisationer i den riktningen. Då skapas förutsättningar för strategisk upphandling i medborgarnas tjänst.

Med de nya uppdrag som Konkurrensverket fått, och med den stärkta organisation vi bygger upp, så finns stora förutsättningar att vi ska lyckas med att uppfattas som ett upphandlingsstöd i världsklass.

Men arbetet slutar inte här. Vi kan från Konkurrensverket erbjuda stöd och vägledning, och vi kan bidra till att skapa rättspraxis och föreslå förbättringsåtgärder. Arbetet med att förverkliga att vi verkligen får inköpsorganisationer som är effektiva och som bidrar till välfärd ligger på kommuner, landsting, statliga myndigheter och bolag. De tusentals personer som är inblandade i offentliga inköp har en avgörande roll.

Vi är öppna för en dialog om hur och på vilka områden vi kan ge stöd och vägledning på bästa sätt, men vi är beroende av era synpunkter. Vårt arbete ska styras av era behov.

Tack för uppmärksamheten!